

Katja Plemenitaš, Tatjana Marvin

Prepričevalna moč sodobnega političnega in medijskega diskurza

Današnji čas je prinesel pomembne spremembe v načinu, kako komuniciramo drug z drugim. Tehnološki napredek in razmah družbenih medijev sta vplivala tako na informativne medije kot na sodobni politični prostor, kar ima pomembne posledice za politični govor. Vloga družbenih medijev v politični komunikaciji se je povečala, saj politiki čedalje bolj neposredno komunicirajo z javnostjo brez posredništva tradicionalnih medijev. Poleg tega je čedalje bolj pod vprašajem nevtralnost osrednjih medijev pri poročanju, saj so vedno bolj odvisni od oglaševanja in tako pod posrednim ali neposrednim vplivom različnih korporativnih ali državnih sponzorjev. Tako smo se znašli v času, ko vse več ljudi informacije pridobi v družbenih medijih, medtem ko so izrazi dezinformacija, lažne novice, postresničnost, sovražni govor in teorije zarote postali vsakdanji del govora. V novem javnem prostoru komunikacije se pogosto zgodi, da je to, kar kdo dojema kot teorijo zarote, za koga drugega resničnost, da so to, kar kdo dojema kot dejstva, za koga drugega lažne novice, in da je to, kar kdo dojema kot sovražni govor, za koga drugega svoboda govora.

George Orwell (1946) je v eseju *Politika in angleški jezik* pisal o siromašenju jezika, pri čemer je mislil zlasti na to, kako so v angleškem jeziku postale velike besede, kot so demokracija, svoboda, realnost, pravičnost, totalitarnost, progresivnost itd., pomensko izpraznjene, pogosto uporabljene s spremenljivimi pomeni z zavestnim namenom zavajanja. Njegova opažanja o jeziku še vedno odzvanjajo v sedanosti, zlasti v kontekstu sodobnega političnega diskurza, kjer se zdi, da se koncepti, kot so propaganda, odnosi z javnostjo in jezik prepričevanja, zlivajo v en sam koncept, ki vključuje manipulacijo. Piers Robinson in njegovi sodelavci (2018), ki se ukvarjajo z raziskovanjem organizirane komunikacije prepričevanja, razlikujejo med propagandno obliko prepričevanja, ki temelji na zavajanju, spodbudi ali prisili, in prepričevanjem, ki temelji na konsenzu in vključuje vse ustrezne informacije, ki omogočajo sprejemanje racionalnih in na podatkih utemeljenih odločitev.

To razlikovanje kaže na problem, kako omogočiti in urediti takšne oblike komunikacije prepričevanja, ki temeljijo na prostem pretoku informacij v sodobnih medijih, zlasti na platformah, ki jih ustvarjajo največji ponudniki družbenih medijev. Te platforme so predstavljene kot univerzalni javni prostor komunikacije, vendar so dejansko zasebne družbe, ki v prvi vrsti stremijo k dobičku in so zavezane zakonodaji svojih držav.

DOI:10.4312/ars.14.1.5-9

Lahkotnost globalne komunikacije na teh platformah tako odpira pomembna vprašanja sodobne komunikacije: kdo odloča, kaj je resnica, in kdo naj sme govoriti, pa tudi kako svobodo izražanja različnih stališč uskladiti z bojem proti škodi, ki jo lahko povzročijo dezinformacije ali sovražni govor.

Glede na vsa zastavljena vprašanja je pomembno, da strokovnjaki z različnih področij in z različnimi teoretskimi ozadji ponovno preučijo različne vidike diskurza prepričevanja ter tako osvetlijo njegove lastnosti in načine, kako se ideologije iz različnih obdobjev odražajo v jeziku medijev in politike. Pričujoča številka revije *Ars & Humanitas* ponuja 14 prispevkov domačih in mednarodnih avtorjev o diskurzu prepričevanja z različnih področij humanistike in družbenih ved, vključujoč literaturo, politično komunikacijo, retoriko, oglaševanje, družbene medije, didaktiko in filmske študije.

Prvi tematski sklop vključuje prispevke, ki se povezujejo z literarnimi deli. Članek Tomaža Oniča in Nastje Prajnc Kacijan analizira ponavljanje kot sredstvo verbalnega in psihološkega nasilja v scenah zaslisevanj v Milerjevih, Pinterjevih in Jančarjevih dramah. John Stubbs v svojem članku obravnava sodobno britansko satiro v povezavi s književno persono Jonathana Swifta. Wafaa A. Abdulaali in Ghada A. Mohammad se osredotočata na zavest o izgnanstvu v poeziji palestinskega pesnika Mahmouda Darwisha in nigerijskega pesnika Tanureja Ojaideja.

V drugem sklopu so prispevki, ki obravnavajo politični diskurz v povezavi z volitvami, politično retoriko in diskurz na tverterju. Waheed A. Bamigbade in Lawan Dalha osvetlujeta strategije delegitimiranja v diskurzu družbenih medijev v povezavi z volitvami v Nigeriji leta 2019. Nina Gorenc obravnava pojem postresničnostne družbe v povezavi s politično komunikacijo predsedniških volitev v ZDA leta 2016. Suzana Jurin in Daniela Kružić v svojem članku analizirata politični slogan in njegovo vlogo pri ustvarjanju političnih mnenj volivcev na primeru volilne kampanje na hrvaških volitvah 2016. Maiken Ana Kores preučuje, katerih jezikovnih in vizualnih sredstev so se posluževale stranke na najrazličnejših straneh političnega spektra med državnozborskimi volitvami v Sloveniji leta 2018. Nadine Rentel obravnava verbalne in vizualne vire, ki so značilni za prepričevalni diskurz saške Alternative za Nemčijo na njenem Facebook profilu. Katja Plemenitaš v svojem članku predstavi strategije okvirjanja v govorih Baracka Obame na temo nasilja nad afroameriškimi moškimi. Članek Ane Zwitter Vitez se na primeru francoskega političnega diskurza osredotoča na jezikovno strukturo tvitov, s katerimi se uporabniki odzivajo na politični diskurz in pri tem izražajo močno polarizirana mnenja.

Obravnavane teme vključujejo tudi diskurz prepričevanja na področju oglaševanja, filma, izobraževanja in diskurza o okolju. Agata Križan v svojem članku obravnava vrste enoglasnih izjav in razišče njihov ocenjevalni naboj v reklamnih oglasih. Aleš Čakalić analizira diskurze v postjugoslovanskem opusu srbskega režiserja Emirja

Kusturice ter v nekaterih izbranih primerih novejši hrvaške filmske in televizijske produkcije. Dragan Potočnik v svojem članku osvetljuje vsebine o islamu v zgodovinskih učbenikih z vidika odnosov med islamom in Zahodom. Tematski del številke se zaključuje s člankom Else Skënderi Rakiplari, ki obravnava okvirjanje v razpravah na temo uvoza odpadkov v Albanijo.